

De buurman van mijn kamer

De buurman van mijn kamer

Henk Baas

“...en gij zult uw naaste liefhebben als uzelf”

- voor mijn kinderen -

Schrijver: Henk Baas
Coverontwerp: Bram Baas
ISBN: 9789463187039
© H.J. Baas

1 Weerzien

De bus was als gewoonlijk weer bijna vol. Tenminste als het je wens is om alleen te zitten. Van elk tweetal stoelen was namelijk één stoel ingenomen door iemand van het menselijk geslacht.

Volgens de tweede wet van de thermodynamica streven moleculen ernaar zich zoveel mogelijk te verdelen in een ruimte. Kennelijk geldt deze wet ook voor mensen.

Omdat ik inzag dat ik sowieso naast iemand kwam te zitten, nam ik maar de dichtstbijzijnde lege stoel.

En zo kwam ik naast een volgens mij oude man te zitten, gezien zijn haarkleur, die uit het raam naast hem keek en niet de moeite nam mij aan te kijken.

Via de grote voorruit had ik uitzicht op de wereld voor de bus. Dichtgepakte jassen haastten zich door de stromende regen om hun doelen te verwezenlijken. Ze betekenden niets voor mij, en waarschijnlijk betekende ik ook niets voor hen. Slechts zeer enkelen zijn ooit mijn naaste geweest. De overgrote meerderheid heb ik wellicht nu pas voor het eerst waargenomen, en de kans is groot dat dat ook alweer de laatste keer was.

En het overgrote merendeel van deze mensen onderscheidde zich op één wezenlijk onderdeel van mij: zij gingen nog een onbekende toekomst tegemoet. Ik niet.

Ik besepte ineens dat ik het restant van mijn kortstondige leven ook niets meer voor hen zou kunnen betekenen. Ze zullen het binnenkort zonder mij moeten doen.

Tijdgenoten zijn het. Meer niet. 's Avonds zien ze dezelfde beelden op het journaal als ik, en ieder doet er het zijne mee. Of doet er niets mee.

Ze praten over dezelfde wereldgebeurtenissen, over dezelfde weersberichten en beursresultaten, over dezelfde aanbiedingen bij supermarkt of modezaak, over dezelfde voetbalwedstrijden en

t.v. programma's, over dezelfde voorstellingen in de schouwburg of de bioscoop.

Niet vaak maakte ik nog gesprekken mee waarin de journaalbeelden besproken werden. Kennelijk maken ze steeds minder indruk op ons.

Ik betrapte mezelf er ook vaak op de beelden, hoe dramatisch ook, weer snel te vergeten om maar snel weer bezig te kunnen gaan met de alledaagse handelingen. Genot won het van medeleven en betrokkenheid.

Boven het grote raam van de bus las ik voor de zoveelste keer het bord "Niet spreken met de chauffeur".

Ik nam mij voor de volgende keer als ik weer met de bus zou reizen mezelf te verbieden het bord te lezen. Las ik het bord wel, dan moest ik van mezelf als straf een staanplaats innemen, ook al zouden er dan genoeg zitplaatsen zijn.

Hoewel ik niet meer zo goed ter been ben, denk ik niet dat de reizigers dan zouden voorkomen dat ik mezelf strafte. De laatste jaren was er immers nooit iemand geweest die een zitplaats had willen ruilen voor mijn staanplaats.

En ik was te trots om naar een zitplaats te vragen.

Ik legde mijn tas op de grond, geklemd achter mijn voeten, zodat een ander hem niet snel weg zou kunnen grissen.

Dat de plaats links naast mij was ingenomen door een mens interesseerde me niet. Was dat wel het geval geweest, dan was ik wel een gesprek begonnen of had ik tenminste een groet geuit. Een mens negeer je immers niet, een bezette stoel wel.

Van de overzijde naderde een bus. Hij remde af en de chauffeur opende zijn raam. De chauffeur van mijn bus besloot hetzelfde te doen en even later waren beide chauffeurs in gesprek. Ze lachten. Wat ze bespraken hoorde ik niet. Ze hadden kennelijk even behoefte aan een gesprek. Waarschijnlijk kenden zij elkaar. Ik kende dat wat op de zitplaats naast mij zat echter niet en hoefde dus ook geen gesprek te beginnen.

Als kleine jongen had ik me altijd erg opgelaten gevoeld naast een voor mij vreemd persoon. Vaak gebeurde dat in de kerk. Al gauw maakte ik er toen een gewoonte van bij het bezoeken van een kerk niet als eerste de rij in te steken. De kans was dan te groot naast een onbekende te komen zitten. Maar daarmee belastte ik dan wel een gezinslid van me.

Nu heb ik er daar geen last meer van.

Een bezette stoel heeft op mij dezelfde uitwerking als een boom, een lantaarnpaal of een stilstaande auto. Ik merk ze niet op, ook al passeer ik er elke dag nog zoveel. Alleen die zeldzame keren dat er een in mijn ogen mooi exemplaar van het vrouwelijk geslacht naast me plaatsnam, bemerkte ik nog wel eens een lichte tinteling in mijn hoofd die echter al snel weer verdween.

“Hod huid” hoorde ik ineens, als uit een donkere diepte opstijgend geluid, hard door de bus heen klinken.

Ik keek om en dacht de oorzaak van het geluid al snel gevonden te hebben. Een mongoloïde uitziende jongen met een rood petje op wees met zijn arm naar het dakraam boven hem. De regen kletterde er volop neer.

De opmerking lokte geen reactie uit bij de reizigers. Mogelijk hadden ze het niet goed verstaan, iets dat in ieder geval voor mij gold.

Het geluid klonk nogmaals door de bus. De zender van het geluid legde zich dus niet neer bij de slaperige situatie in de bus.

Ditmaal verstond ik beter wat hij zei. “God huied”.

Een wazig, donker gordijn trok voor mijn ogen terwijl mijn uitzicht niet veranderde. Beelden van de enig ware kerk van vroeger projecteerden zich op het verduisteringsgordijn.

Een vrolijk spelende jongen werd gewaarschuwd voor een afschuwelijke plaats van geweest en tandengeknars.

Er was maar één mogelijkheid om aan dat naderende onheil te ontkomen.

Volg daartoe dat hele smalle, donkere en moeilijk begaanbare pad dat volstond met ronde verkeersborden met een rode rand en eindigde bij een groot houten kruis.

Pas op dat je niet op de brede weg belandt!

Maar er stonden teveel borden op de weg. Elke keer als de jongen een verkeersregel overtrad, moest hij weer een paar meter terug.

En in de hemel huilde God om de overtredingen van de jongen. "Je hebt gezondigd! Kijk maar, het regent weer."

Uiteindelijk raakte de jongen de weg kwijt. Het grote houten kruis zou hij niet bereiken.

Was Jezus dan toch voor niks aan het kruis gestorven?

Het was al weer een tijd geleden dat ik met de bus reisde.

Meestal brachten mijn kinderen me namelijk wel met hun auto.

Dit keer konden ze echter niet.

Ik vond het niet vervelend, want het ziekenhuis was per bus goed te bereiken.

Eigenlijk genoot ik van de rit.

Vooraf in het centrum veroorzaakten de pleinen, de huizen, de straten en zelfs de lantaarnpalen dat er weer beelden opdoemden van lang geleden.

Herinneringen die ergens diep in een la opgeborgen waren, maar na de aanblik van een enkel stadselement als een nieuwe verrassing uit de la opdoken.

Ik besepte dat de herinneringen gekleurd waren. Waarschijnlijk waren de kleuren in werkelijkheid fletser geweest. Daardoor kwamen de gebeurtenissen van toen nu waarschijnlijk aangener over dan ze in werkelijkheid waren geweest. Ik kon dat verschijnsel niet verklaren. Maar dat interesseerde me nu ook niet, want op dit moment wilde ik genieten en niet denken. Denken deed ik al meer dan genoeg.

Maar helaas kun je het denken niet stilzetten. Zelfs als je je optimaal concentreert op het niet willen denken, denk je nog.

Dus ook nu bleef ik, naast genieten, ook denken.

Zo vroeg ik me nu af waarom ik van mijn eigen herinneringen elke keer weer kon genieten, terwijl ik zelfs de mooiste films en boeken maar één keer bekeek of las.

Ook vond ik het vreemd dat de aanblik van een straat nodig was om een situatie die zich daar in het verleden had afgespeeld weer voor de geest te krijgen. In die tijd was die straat namelijk helemaal niet belangrijk geweest in het gebeuren. Kennelijk was het een visueel label dat zonder besef op de situatie geplakt was en moesten we dit label eerst in ons geheugen terugvinden om daarmee ook de herinnering aan het gebeuren terug te krijgen.

De bus stopte.

Ik moest opstaan, want de schim die naast me zat probeerde zich langs mijn lange benen te wurmen om de bus te ontvluchten, hetgeen nauwelijks lukte.

Ik hield er naast mij een lege zitplaats aan over en plaatste mijn tas erop. Niet om daarmee te voorkomen dat de stoel opnieuw bezet zou gaan worden, maar alleen maar om wat meer voetenruimte te krijgen. Of lieg ik nu?

Ik dacht terug aan het gesprek in het ziekenhuis.

Ik zal pijn krijgen. Erge pijn.

“Maar we hebben inmiddels genoeg ervaring met goede pijnbestrijding” troostte de oncoloog.

Ik kon het me nog steeds niet voorstellen, dat het gezonde lichaam waarin ik mij bevindt bezig was zichzelf te vernietigen.

Eigenlijk geloofde ik het niet eens.

Maar hoe dan ook, zolang het kon zou ik nog alles uit het leven halen wat ik kon.

En hoezeer de kanker mijn lichaam ook zou aftakelen, mijn geest zal waarschijnlijk tot het einde nog functioneren. En op de een of andere manier troostte dat me, al kon ik de gevolgen daarvan nu nog niet overzien.

“Dus het enige dat ik nu nog kan doen is bidden” was het laatste dat ik tegen de oncoloog zei. De oncoloog bevestigde dat, al straalde zijn blik iets anders uit.

Er blijft dus nog een klein beetje hoop over. Een klein beetje maar, want ik vond mezelf niet zo’n gelovig mens, zeker niet als je de mate van gelovigheid zou definiëren aan het aantal keren dat je een kerk bezocht, de bijbel las, bad en wat je op zondag deed.

Ik geloofde ook niet echt dat God me nog zou kunnen, laat staan, willen genezen.

De dominee, die me laatst had bezocht, had het ook over hoop. Hij had me toen een tekst uit een brief van Paulus aan de inwoners van Korinthe voorgelezen:

“Zo blijven dan: Geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de meeste van deze is de liefde”. Hoop had ik dus niet veel meer, maar liefde dan? Hoe stond het met de liefde die ik aan mensen geschonken had die mijn levenspad hadden gekruist?

En zonder liefde is geloof inhoudsloos. Dus ook daaruit kon je concluderen dat het met mijn geloof droevig was gesteld.

Nee, ik vond het bezoek van de dominee niet echt bemoedigend.

En de wereld zal het binnenkort moeten doen zonder Harm Bos. Iets waar de wereld niet wakker van zal liggen.

Het leven zou gewoon verder gaan, zelfs bij mijn kinderen.

Mijn kapotte en ontzielde lichaam zal in een prachtige houten kist gelegd worden en dan aan de aarde teruggegeven worden, bovenop de kist van mijn lieve Jasmijn.

Mijn stemming werd er niet beter op, dus ik probeerde mijn aandacht ergens anders op te richten.

Per ongeluk keek ik weer naar het bordje bij de chauffeur en daarop stond nog steeds dat ik niet met de chauffeur mocht spreken.

Gelukkig had ik met mezelf afgesproken dat ik, op straffe van het bezetten van een staanplaats, pas bij de volgende busreis het bordje niet meer mocht lezen. Ik mocht nu dus nog blijven zitten.

De bus remde af omdat deze een bezette halte gevonden had. Voor zover ik dat zien kon door de verregende ruit, hield slechts één man de halte bezet.

De man stapte schichtig de bus in. Hij keek noch naar de chauffeur, noch om zich heen. Hij had het bordje boven de chauffeur dus vast niet gelezen.

De man had een zware bril op en zijn kleren hadden menig wasbeurt doorstaan. Korte zwarte haren bedekten zijn hoofd aan de achterkant, terwijl meer naar voren zijn hoofd daarvan inmiddels gevrijwaard was. Ik schatte hem van mijn leeftijd of iets ouder.

Hij zei niks, ook niet tegen de chauffeur, en dus twijfelde ik er even aan of hij het bordje boven de chauffeur misschien toch vanuit een ooghoek had gelezen.

Hij wilde naast mij plaats nemen, dus ik pakte mijn tas, stond op, liet hem langs me heen glijden, ging weer zitten en plaatste mijn tas weer achter mijn voeten.

De man naast me had kennelijk niet de behoefte om tijdens de busreis te blijven staan, want hij ging zitten. Hij had tijdens zijn vorige busreis het bordje boven de chauffeur dus niet gelezen.

Hij ademde hevig en verspreidde een mufte lucht, maar dat was niet direct de reden dat ik me onbehaaglijk begon te voelen.

De geur die los kwam wroette in mijn geheugen. Het probeerde beelden van vroeger los te peuteren. Meer nog dan beelden kunnen geuren dat.

Maar de beelden bleven vaag. Alsof mijn lichaam niet precies wist naar welke tijd terug gerezen moest worden.

Ooit had ik me eens afgevraagd wat mijn vroegste geur eigenlijk was.

Ik kwam uit bij een bloeiende gele Brem aan de overkant van de straat met daarin allemaal zoemende bijen. De herinnering daaraan was zowel letterlijk als figuurlijk zoet en plaatste mijzelf terug in mijn vierde of vijfde levensjaar.

Zover terug bracht deze geur me niet. Dat wist ik wel zeker. En even zeker wist ik dat ik terug moest naar de tijd voor mijn trouwen.

Mijn hersens gooiden het over een andere boeg. Nu ik de juiste tijd niet kon vinden, lukte dat wellicht met de plaats.

Maar ook dat leverde geen helder beeld op, dus moest ik maar zoeken naar de oorzaak van deze mufte geur. Was het misschien bedorven voedsel? Of oude vodden?

Ik had me vroeger bij het spelen met mijn broers en zussen vaak gehuld in oude vodden die op zolder lagen. Maar dat was toch een andere geur. Deze geur was bitterder, meer in de richting van de adem van iemand die net had gegeten, en dan waarschijnlijk iets met sterke kruiden en knoflook.

Knoflook! Ja, knoflook! Dat was het! Daar rook hij naar. Knoflook gemengd met een bepaald soort kruid.

Ineens verscheen daar het beeld van een jongeman die een maaltijd aan het bereiden was en daarbij veel knoflook en sojasaus gebruikte.

Geen opzienbarend beeld op het eerste gezicht, maar toch ging er een hevige schok door me heen.

Het beeld dat zich nu in mijn geheugen had gegrift was zo'n vijfendertig jaar jonger dan het beeld dat mijn netvlies even geleden had opgevangen van de man naast me.

Ik twijfelde geen moment. Dit was hem! Hij leefde dus nog!

Een lichte paniek beving me. Zou hij mij ook herkend hebben?

Snel zocht ik naar argumenten die mij konden bevestigen dat dat niet het geval was.

Zo was ik nu ten dele kaal. Maar ik heb hem ondanks zijn eveneens kalende haardos wel herkend. Dus de kans was groot dat hij me ondanks mijn nieuwe, op mijn leeftijd aangepaste, haardracht ook herkend had.

Maar hij had nog steeds zwart haar, en het restant haar dat ik nog bezat was al enige tijd grijs gekleurd.

“Vind je het niet erg dat je grijs wordt?” vroeg een collega eens aan mij. “Nee, ik ben blij dat ik nog grijs kan worden”, had ik hem, wijzend naar mijn kale plek, toen geantwoord.

Ik zocht naar nog meer kenmerken waarop hij me niet zou herkennen.

Nu draag ik een bril en toen nog niet, bedacht ik.

En ik heb nu een pak aan, iets dat ik pas ging doen toen mijn werkgever daar zo’n twintig jaar geleden per se op stond. Daarvoor haatte en vermeed ik pakken.

Maar ik vond mijn argumenten niet sterk genoeg.

Van de spanning kon ik niet goed stil zitten. Of kwam dat doordat mijn benen begonnen te trekken?

Toen bedacht ik dat hij vast niet naast me was komen zitten als hij me herkend had. Er waren nog voldoende onbezette stoelen in de bus aanwezig op het moment dat hij instapte.

En non verbaal straalde ik toch voldoende uit dat ik liever alleen wilde zitten. Alleen al door mijn tas op de stoel naast me te leggen. Toch wilde hij naast me zitten.

Ik werd wat rustiger, maar verstopte me voor de zekerheid maar achter een krant die zich voor mij in een netje bevond en ik van zijn beknelling had bevrijd.

Natuurlijk las ik geen letter en twijfel maakte zich weer van mij meester.

Ik keek op van mijn krant die net zo goed een vel wc-papier had kunnen zijn, deed of ik links door het raam de stad aanschouwde en bracht mijn pupillen in de meest linkse stand en tastte daarmee zijn gelaat af.

Ooit had ik een foto van hem gemaakt op een feest. Daarop stonden zijn ogen in dezelfde stand als mijn ogen nu. Alleen begluurde hij toen een passerend meisje.

Zijn gezicht was zeker voller geworden, maar bevatte ondanks dat ook aanmerkelijk meer groeven, vooral bij de mond. Zijn huid bevatte een lichte tint en was zeker niet zo grauwwit als in vroeger tijden. Kwam dat door de lichtval in de bus?

Maar het was waarschijnlijk vooral de zwaar montuur bril die herkenning had voorkomen. Het studentikoze brilletje met daarachter die starre ogen was namelijk altijd gezichtsbepalend geweest bij hem.

Eigenlijk was hij best een knappe man. Ooit had ik hem, toen hij zijn meisjes aan de muur plakte, ook een tijdje begluurd. In het witte, starre blokhoofd van toen herkende ik nu maar weinig.

Ineens draaide het hoofd plotseling mijn kant op en in een fractie van een seconde draaide mijn hoofd mee. Ik las het bordje boven de chauffeur toch maar weer eens, al drong de tekst nu niet tot me door. Eveneens deed de tekst in de krant dat daarna.

Wat moest ik doen? Me bekend maken? En dan? Waarover spreken? Al die momenten die we samen deelden weer opdissen? Zou dat nog enige zin hebben? En wilde ik dat eigenlijk wel? Zo prettig waren veel herinneringen niet.

Veel vragen bleven er vijfendertig jaar geleden achter. In de jaren daarna waren die vragen nooit meer beantwoord en meer en meer door een dikke stoflaag bedekt geworden.

Zou hij het allemaal nog weten? En zou hij er wel over willen praten?

Ik durfde het niet aan.

Het bevreemde mij, dat ik niet nieuwsgierig was naar hoe het nu met hem zou gaan. Of hij misschien getrouwd was, of hij misschien kinderen had, waar hij nu woonde, welk werk hij deed. Dat waren toch de normale vragen die je stelt als je na lange tijd een bekende ontmoet.

Nee, de antwoorden daarop waren niet belangrijk en eigenlijk wist ik ze zelf wel te geven. Alleen het verleden telde. En ach, wat was het allemaal al lang geleden.

Ik hield me stil.

Gelukkig deed de man naast mij hetzelfde als ik niet deed; ook hij zocht geen contact.

Ik keek op van de krant en bestudeerde de wereld die de grote ruit voor me aan mij vertoonde. Ik was nog helder genoeg om het bordje boven de chauffeur nu eens niet te lezen.

De geur die links van me opsteeg toverde echter heel andere beelden aan mij dan het drukke stadsleven buiten de bus.

Geuren kunnen dus niet alleen heel gemakkelijk vergeten herinneringen oproepen, ze kunnen je dus ook dwingen daaraan te denken terwijl je dat liever vermijdt.

Al die opwellende herinneringen hielpen me echter wel een besluit te nemen.

Nee, ik zou geen gesprek beginnen.

En aangezien ik nog wist dat hij vroeger nooit een gesprek begon, keerde mijn lichaam weer terug in een stadium van relatieve rust. Eén gedachte deed nog een poging wat aan de situatie te veranderen.

Was het feit dat hij uitgerekend nu in de bus moest gaan zitten, en dan ook nog precies naast mij, een gestuurd gebeuren? Zat er een bedoeling achter?

Zo ja, welke dan?

Voordat ik die laatste vraag aan mijzelf gesteld had, lag het antwoord er al: ik moest vergeven en verzoenen. We hadden elkaar in het verleden tekort gedaan.

Nee, ik lieg. Ik had hem tekort gedaan.

En als christen moet ik nu toch die eerste stap zetten? Zeker nu ik de wetenschap bezat dat hij nooit een eerste stap zou zetten?

Maar weer lukte het me niet een begin te vinden.

Toch kende ik mezelf als iemand die makkelijk een gesprek begint. Zowel met bekenden als met vreemden. Kennelijk kende ik mezelf toch niet goed genoeg.

Of was deze ontmoeting zo volkomen anders dan alle andere ontmoetingen?

Zou het soms aan hem liggen? Hij was zo anders dan de meeste mensen, zo verrassend soms, maar ook zo onberekenbaar en onpeilbaar.

Nu ik de eerste stap niet wist te zetten, besloot ik de situatie maar aan zichzelf over te laten en af te wachten wat er zou gaan gebeuren.

Ik zakte wat verder achterover in de stoel en sloot mijn ogen. Niets in me kwam nog in opstand.

Ineens flitste het weer door mijn hoofd.

“Je gaat dood”. “Dood ga je.”

Natuurlijk had ik me afgevraagd waarom het juist mij moest overkomen, terwijl misschien wel twee derde van de Nederlanders dezelfde kwaal zal ontlopen.

Maar al gauw zag ik in hoe onredelijk hiermee redeneerde.

En ineens wist ik de oorzaak van mijn ziekte te benoemen. Ongetwijfeld dankzij de geur die naast mij opsteeg kwamen meer herinneringen van die tijd naar boven.

Samen hadden wij ruim vier jaar lang in een wolk van bedorven frituurvet gewoond. Ik heb in mijn leven geen geur gekend die sterker naar kanker rook dan die geur.

Veel erger dan bijvoorbeeld de geuren van benzeen en chloroform, oplosmiddelen waarmee ik tijdens het begin van mijn chemiestudie veelvuldig had gewerkt en die daarna ineens plotseling werden verboden. Ze bleken carcinogeen te zijn.

Dankjewel broodjeszaak. Dankjewel chemiestudie.

Dankjewel voor deze te vroege dood.

Ik liet de lade met het etiket “studietijd” nog even open staan, zodat de inhoud kon vervluchtigen.

Gestimuleerd door de geur die naast me op steeg, liet ik me meevoeren naar de tijd waarin ik voor het eerst mijn eigen leven ging leven.

Een tijd die ik deels deelde met de man naast mij.

Een tijd die wellicht de mooiste uit mijn leven genoemd mag worden, al lag dat zeker niet aan hem.

2 Kamer

Tot nu toe was het aanbod van kamers klein.

Er hingen elke week hoogstens vijf briefjes op het bord van het kamerbemiddelingsbureau.

En wat er aangeboden werd, was meestal niet erg aantrekkelijk voor mij.

Vaak waren de kamers veel te duur voor een student die volkomen afhankelijk was van zijn studiebeurs.

Vaak ook waren de kamers mij te klein (kun je een kamer van 3x2 meter nog wel een kamer noemen?), of was er wat anders mee aan de hand.

Wat moest iemand van één meter negentig bijvoorbeeld met een zolderkamer van maximaal 1,80 meter hoog? Niemand wil toch gebukt door het leven gaan?

Of wat moet ik met een zolderkamer die alleen via een vlizotrap te bereiken is? Ook dan zal een gebogen houding deel uit gaan maken van mijn leven.

Of wat moest ik met een kamer op zeven kilometer van de stad met als gevolg dat ik elke werkdag een uur heen en terug moest fietsen op een voor fietsendieven onaantrekkelijke roestbak met wielen om aan de universiteit de chemiecolleges en de practica te volgen?

Ook zou het studentenleven dan voor een groot deel langs me heen gaan, zoals ik al van medestudenten had vernomen. Daarvoor moest je immers midden in de stad wonen.

En wat te denken van: "Er wordt wel van u verwacht dat u zo nu en dan op onze twee poezen past en deze verzorgt", terwijl ik een gloeiende hekel had aan dat soort super egoïstische beesten.

Gelukkig had ik nog iets minder dan twee maanden de tijd om een nieuwe kamer te vinden. Voor één juni moest mijn huidige kamer leeg zijn.

Mijn hospita, eigenares van een grote woning nabij het centrum van de stad, stopte met de verhuur van de twee bovenkamers aan studenten. En dat terwijl ze daar nog maar in september vorig jaar mee begonnen was.

De oude, altijd alleen gebleven zijnde en behoorlijk verzuurde dame had kennelijk al snel spijt gehad van haar besluit de twee bovenste, volledig gemeubileerde slaapkamers te verhuren aan een achttienjarige, gereformeerde, vaderloze eeneiige tweeling uit Twente.

En eigenlijk waren Bart, mijn eeneiige tweelingbroer, en ik ook al lang uitgekeken op het wonen bij haar in huis.

En dat nadat we er nog maar amper een half jaar hadden gewoond.

Al meteen bij de eerste kennismaking kwamen we te weten dat het daar wonen zou worden onder een streng regime: "Ik wil niet dat jullie meisjes meenemen naar je kamer, en als jullie vrienden meenemen dan moeten die voor elf uur 's avonds het huis uit."

De laatste eis gold kennelijk alleen voor mannelijke vrienden, anders bevatte haar wetgeving een forse contradictie. Waarschijnlijk was zij, ondanks haar hoge leeftijd, er niet van op de hoogte dat jongens ook vriendinnen kunnen hebben zonder dat er sprake is van liefde of begeren.

Nu was het voor Bart en mij niet zo moeilijk om ons aan de eerste wet te houden. Er was helaas nog geen sprake van meisjes, zelfs niet als gewone vriendin.

Niet dat Bart en ik niet naar een relatie met een meisje smachtten, maar de ideale vrouw hadden we gewoonweg nog niet ontmoet.

De tweede wet was voor ons echter wel een zware eis.

Sinds kort hadden we namelijk met vier jongens die ook de middelbare school in Twente bezochten, maar waar we toen minder of niet mee bevriend waren, en die nu ook in de stad studeerden, een Eetgroep opgericht.

De Eetgroep kreeg de onoriginele naam "Mange".

Omdat we allen nieuw waren in de stad en daar nog geen andere mensen kenden, voldeden we met die oprichting aan onze gezamenlijke behoefte aan contact, of, zo mogelijk, vriendschap.

En, hoewel we geen van allen konden koken, bleek de oprichting van een eet club een succesformule te zijn.

Dagelijks kwamen we bij elkaar om onze ervaringen met onze nieuwe levensfase met elkaar te delen. En om te genieten van elkaars fantasievolle maar ook onkundige kookkunsten.

Gelukkig kon je sinds kort stampot in poedervorm bij de supermarkt krijgen. Je hoefde er alleen maar heet water bij te doen, eventueel nog aangevuld met één of twee rookworsten en een pot appelmoes, en je was klaar met koken.

Vooraf de appelmoes bleek te worden gewaardeerd door de Eetgroep.

Natuurlijk moest er ook veel bier bij gedronken worden (dat kwam vast doordat de stampot erg zout was), afgewisseld met koffie dat nog “met de hand” gezet werd, en dan was het al weer snel 23:00 uur.

Toch hielden Bart en ik ons aan de Twee Geboden van de hospita. Elke keer als er om 23:00 uur nog een hevige discussie woedde in de Eetgroep, zetten we die dan maar ergens in een kroeg van de stad voort.

De relatie met de hospita werd snel slechter met de aanschaf van een grote en zware tweedehands zwart-wit tv voor mijn kamer.

Het anders zo spierwitte gelaat van de hospita kleurde naar paarsrood: “Wat ga je met die duivelskast doen? Toch niet op je kamer zetten? Weten je ouders wel dat je een TV hebt gekocht?”

Maar “Sport in beeld” was voor mij (en voor de Eetgroep) belangrijker dan het handhaven van een goede relatie met de hospita, dus de duivelskast werd wel naar boven gebracht.

In de kleine keuken, die ik moest passeren voordat ik in mijn kamer was, ging het bijna mis. Ik liet de tv bijna uit mijn handen vallen, maar de tafel met daarop een dienblad voorkwam een

voortijdig einde van mijn nieuwste aankoop. Het dienblad hield er een klein deukje aan over.

Voor de hospita bleek dit echter een ramp van ongekende omvang te zijn. Wellicht een nog grotere ramp dan het binnenhalen van de duivel.

Hoewel Bart en ik al wel vermoedden dat de hospita regelmatig onze kamers inspecteerde, kwam de bevestiging daarvan al een dag later.

Woedend kwam ze mijn kamer binnen met het dienblad in haar hand. Hoe ze wist dat ze mij moest hebben en niet tweelingbroer Bart begreep ik even niet. Maar al gauw bleek haar slachtofferkeuze willekeurig te zijn geweest.

“Hoe komt deze deuk er in? En hoe komt die kras op de keukentafel? Hier zullen jullie voor moeten betalen! Hier een beetje de boel vernielen hè? Als jullie dit niet vergoeden, haal ik de ouderlingen er bij! Vertel ik meteen dat jullie een duivelskast hebben! En ik bel jullie ouders ook op!”

Ik liet de storm over me heen woeden en bedacht ondertussen dat ze dus niet wist wie van de tweeling ze moest hebben, gezien het woord “jullie” dat ze gebruikte.

Ik nam het haar niet kwalijk, evenmin als ik het mijn familie en vrienden ooit kwalijk had genomen toen wij beiden aangesproken werden op gedrag van slechts één van ons tweeën. Had ik maar geen tweeling moeten zijn geworden. Had ik maar niet bij de eerste deling van mijn eikel de nieuw gevormde eikel van me af moeten stoten.

Maar ook als de hospita wel had geweten wie van ons de schade had aangericht, zou ze niet geweten hebben wie ze daarvoor aanspreken moest. Daarvoor leken Bart en ik uiterlijk te veel op elkaar.

Ik accepteerde de storm, al vond ik deze erg overdreven. Ik was namelijk wel schuldig aan de schade. Maar voordat ik een woord uit kon brengen draaide ze zich om en liep ze de trap weer af.

Toen ik tien minuten later naar buiten ging om boodschappen te gaan doen, zag ik haar schreeuwend bij de overbuurvrouw staan. Ze zwaaide tijdens het schreeuwen wild met het zwaar beschadigde dienblad, waarschijnlijk om haar woorden van nog meer kracht te voorzien.

Ik liep snel de andere kant op.

Twee dagen na dit voorval betaalde ik haar tien gulden. De arme ouderlingen hoefden niet meer op te draven voor haar. Als dank kreeg ik te horen dat mijn broer en ik binnen drie maanden moesten vertrekken. Ze stopte met het verhuren van de kamers, want ze was het helemaal zat.

Hoewel deze mededeling enige paniek bij mij veroorzaakte (ook al in 1976 lagen de kamers niet voor het oprapen), sloeg deze al vrij snel om in opluchting.

Over drie maanden zou ik in ieder geval van deze vreselijke hospita af zijn. Hoewel ik de oorlog niet heb meegemaakt, kon ik nu toch een beetje bedenken hoe de mensen toen naar de bevrijding hebben gesnakt.

Ook vonden Bart en ik al enige tijd dat we niet langer bij elkaar moesten blijven wonen, maar ieder onze eigen weg zouden moeten gaan. We waren nu wel lang genoeg tweeling geweest onder één dak.

En zo kwam het dat ik ruim een maand later weer bij het kamerbemiddelingsbureau zocht naar een nieuwe kamer.

Er hing een nieuw briefje:

Te huur:

Studentenkamer achter winkel

Grote: 4x3 m met wastafel.

Huur f 150,- per maand incl.

Alleen te verhuren aan een (jonge)man.

De kamer lag letterlijk midden in de stad en ook in Monopoly. Vooral het eerste trok me, evenals de redelijk lage huurprijs.

Iets minder enthousiast was ik over de grootte van de kamer, de enorme taalfout op dit briefje en over het feit dat de kamer alleen aan het mannelijk geslacht verhuurd mocht worden. Wat stak daar nou weer achter?

Ik haalde, hoewel dat strikt verboden was, het kaartje van het prikbord en liep met haastige tred richting het centrum.

Onderweg passeerde ik een supermarkt die gedroogde stampotten in de aanbieding had en kocht daar vier pakjes hutspot en zes pakjes boerenkool. Tevreden over het feit dat ik daarmee maar liefst drie gulden negentig had uitgespaard liep ik met een toenemende mate van opwinding de Monopolystraat in waar de kamer te vinden moest zijn.

De Monopolystraat had nog geen hotel, maar wel huisjes.

De huisjes bleken in werkelijkheid uit minstens drie woonlagen bestaande hoge woningen te zijn die niet groen van kleur waren.

Voor elke deur stonden auto's uit te rusten bij parkeermeters.

Ik bedacht nog, met het monopolybord nog steeds opengeklapt in mijn visuele centrum, dat als ik met mijn dobbelsteen één oog minder had gegooid, ik vrij parkeren had gehad.

Er waren amper winkels in de straat, maar toch had ik nog enige moeite het juiste adres te vinden. Dat kwam niet alleen doordat de huisnummers meestal ontbraken. De belangrijkste oorzaak voor mijn gezoek was dat de winkel geen winkel maar een broodjeszaak bleek te zijn.

Ik stapte door de glazen deur de zaak binnen. In teveel wit licht stonden her en der een paar goedkoop uitziende tafels uitgestald met daaromheen een aantal stoelen.

Rechts stond over de hele lengte van de zaak een toonbank annex koeling.

Daarin stonden verschillende soorten salades, vleesbeleggen en kazen uitgestald.

In het laatste gedeelte van de enorme toonbank lagen manden met diverse soorten broodjes. Er waren geen mensen in de zaak. Rechts achterin de zaak bevond zich een klein donker gangetje dat naar de achterliggende keuken leidde. In dat gangetje verscheen plotseling een vrij forse, Italiaans uitziende man met een enorme snor. De snor danste op en neer bij het uitspreken van de standaardvraag.

“Goedemiddag, waarmee kan ik u van dienst zijn?”

Ik gaf hem een hand en zei “Harm Bos. Ik wil graag de kamer bekijken die u te huur hebt staan”.

“Van Geelen” zei de snor tegelijk met tong en onderlip. Ik constateerde dat Snorharen niet geluiddempend zijn.

Ik liet hem het kaartje zien dat hij zelf de afgelopen week bij het kamerverhuurbedrijf moet hebben opgehangen en tegelijk besepte ik hoe stom dat was.

De man liet echter niks blijken en zei “kom maar met me mee”. Hij wees links naar een deur en zei “dat is de dames WC”.

Terwijl ik me nog afvroeg waarom ik als mogelijk nieuwe kamerbewoner dat nou juist het eerst moest weten, opende hij een aantal meters naast de zojuist onthulde dames wc een deur en zei: “Hier in”.

Na het passeren van deze deur, of liever gezegd de opening die ontstond na het openen van de deur, ontwaarde ik rechts een lange, smalle en donkere gang.

Meteen links was er weer een deur te zien, en terwijl ik er naar keek zei de broodjesbaas: “Heren wc”.

Ik prees mezelf gelukkig met het feit dat ik van het mannelijk geslacht was. Nu hoefde ik niet steeds door de winkel om naar de wc te gaan. Meteen verscheen een klein lachje op mijn gezicht bij het besef dat ik al deed of ik hier al woonde.

We liepen de lange, donkere en ook nog smalle gang in en onder het lopen leerde van Geelen me de volgende wijsheid: “Weet je Harm, dat vrouwen tien keer zoveel smeren op een wc dan mannen?”

Nu weet ik van mezelf dat de richtingscoëfficiënt van mijn straal nogal eens afweek van de normaal.

Ik kon zijn uitspraak daarom maar moeilijk geloven, maar je moet natuurlijk niet altijd van jezelf uit gaan.

Ik dacht nog even na over zijn opmerking en besepte toen dat ik met die opmerking meteen ook antwoord had gekregen op mijn vraag waarom hij geen vrouwen wenste voor zijn te verhuren studentenkamers. Bovendien zouden die steeds het leven in de winkel moeten verstoren om hun nood te ledigen.

Ik was tevreden. Zijn argumentatie was plausibel, mits zijn opmerking de waarheid weergaf. Er lag dus geen snode of discriminerende reden achter zijn principe de kamers niet aan het vrouwelijke geslacht te verhuren.

“Dit is de keuken die jullie met zijn drieën moeten delen” zei van Geelen onder het betreden van die ruimte.

Dat het een keuken was had hij niet hoeven te zeggen, want ook met de wildste fantasieën had ik er niets anders van kunnen maken.

Maar het andere deel van zijn opmerking kwam aan. Ik zou hier dus niet alleen wonen, maar samen met twee andere mensen. Waarschijnlijk mannelijke, gezien de eerdere uitlating van de snor. Ik had ik er nog geen moment bij stil gestaan dat er ook nog anderen zouden kunnen wonen in dit huis.

Twijfel maakte zich van mij meester. Moest ik dit nog wel doen?

Het eerste, en waarschijnlijk dus het grootste, nadeel dat me te binnen schoot was dat ik geen keiharde muziek zou kunnen draaien.

Ik keek naar het nog nauwelijks te onderscheiden gestippelde, stenen aanrecht met daarop een berg pannen, borden en bestek. Het was er zodanig kunstig neergelegd dat het de zwaartekracht net niet lukte om er grip op te krijgen.

Links op het aanrecht stond het gasstel dat bestond uit vier met zwarte aanslag besmeurde gaspitjes. Rechts bevond zich de